

Б Е Ш Ч Ы Л Д Ы Ђ Ђ Б А З Ы М Н А Р Ы

(Төмүр. Эгеми 1-ги)

Учурдагы күш-ажалдын бүтүрүшү 5,2 хууга өскөн. Ошол атындагы бүтүрүлгөн 93 хуу өзүлдө алдыңкы. Учурдагы ният-биле база министрстволардын көп кезинде күш-ажалдын бүтүрүшү өздөстүрүлгөн ортук шалын төлөмдөрү белгиленип, Учурдагы продукциянын баа-үзүнүн база орулга алып талаш-биле планнинг оналдалар күчөтүлгөн. Чарыкталар бир хуу ызырылган.

Металл кестирер станоктары дартыналга пресс-машиналар, үлөтүр роботтары, автоматизациянын болуш-ларын, керекселерин, нефть аппаратурасын, көзө ажал-агый машиналарын, жакса-торларын бүтүрүлгөн, кан эвалдеринин, кара металлдарын белен прокаттан, демир руданын, үнүш камталынын химияттиг чүктөлгөн, сынтетиктик чүктөрүн бол-гаш пластиктик массаларын, туудт жыкын, тазынын, чыш өптөзүр демир-бетонун бүтүрүлгөн, газ болуш көмүрдөш тымынжык планн күчөтүлгөн.

Чонуну көргөдөгүнүн көй бараанарын бүтүрү үндөр талаш-биле даалгалар ажыр күчөтүлгөн. Планна ажыр 26 миллион дөрбөлүн метр не-тазынын, 10 миллион жек-жаштын болуш дагылык көп трикотажын, 3,6 миллион жекш илдерин, 17 муң радио-аппаратурасын, 28 муң содуучуларын болуш шут доңулар содуучуларын, 92 миллион рубудын мыш эт-керекселерин болуш өскө-дөш бүтүрүлгөн планна ажыр бүтүрүлгөн.

Учурдагы продукциянын сай-гарынын планын чорудуу бер-тегин кады алдыга, ниятти-

биле 98,9 хуу күчөтүлгөн, керээзлерин болуш нары-керээзлерин көмөклөтүрүш-түн талаш-биле 3,8 милли-ара рубуде продукциянын чедир чорудуу бергөн, үлө-пүрүн дөрт бүтүрүлгө бүтү-лөш керээз сагыла-чурумун үзгөн.

Агро-үлөтүр комплекзинин ажылыкта таарымчалыг ба-зымдар кылдынтган. Эргеле-башкаруу органнынын ажыл-чорудулугун, бүтүрүлгөн болуш, организациаларын аразинга экономикажы тарал-заалар сайыраңгайжы ту-ар.

ССРЭ-нин Күрагро-үлөтүрүнүн көзө ажал-агый бүтү-рүлгөн чаксы хову ажыл-дарын организастыг эрттир-гөш, чаксы тарылагын пла-нын күчөткөн. 1986 чылдын джудуун бэр көзө ажал-агый култураларын 209,8 миллион гектар шөлтө таран, Тара-бобу култураларын, хөвөн, сояны болуш мал чемир култураларын та-ран шөлтө калбарган. Сут-гатыг болуш малаш-тула-зын кемирер чөргөсө тары-га көзүлгөн.

Тара култураларын джуду-түт ажалдаш көй ра-йонна калбарган. Мал че-миринин белеткелинин тем-пери бөзөн, мал чемирин эртен чылдазында хөйну алыр көрдүгөн. Ындыг тур-буш, Азербайжан, Молдав, Тажик болуш Армян ССР-лерин ажыл-агыйларын мал чемирин эртен чылдазын-дан өзөштө белеткөн.

Эртен чылдын баштайгы чартымын деңизгө, бо чыл-дын бирги чартымында көзө ажал-агый бүтүрүлгөн эртен болуш чурган 7 хуу, суттү-6 хуу хөй кылдыр бүтүргөн. Ол немей өздөш малдын продуктууну белде-ринин күсөлн-биле колдууда чедир алдынтан.

Малды болуш кушту, сут-ту, чурган сагарын чарт-тык чыл планн чуртта ният-ти-биле болуш Узбек база Эстон ССР-лерин ажыл-агыйларын ангыла эвалде-бешкен бүтү республикалар күчөткөн.

Агро-үлөтүр комплекзинин аш-чөм бүтүрү азырларын ажылдакчылар аш-чөм продукциянын бүтүрү үндү-реринин планнаттыган хөм-чөдлөрүн колдууда күсөлн халдырган. Лжер-вожа бол-гаш аял бүтүрүн улам-ла кызырып турар. Оларын бү-түргөн эртен чылдын баш-тайгы чартымында бүтүргөн-дөш деңизгө, 35 хуу кы-зырылган.

Техникалык кол тесирлерин, минералдык көмөчкөчлө-рин болуш мал чемиге хо-дуур химияттиг немелдерин көзө ажал-агый чорудуу бөзүлгөн планн күчөтүлгөн. Аш-чөм бүтүрү азырларын бүтүрүлгөн техно-логтүг дериг-керекселерин чорудуу бөзү көзүлгөн.

ССРЭ-нин Аш-чөм про-грамманын күчөтүлгөн хан-дырып турар азырларын дж-жүдөгүнө кирген капитал салышкынын 24,7 миллиард рубуд болуш.

Транспорттун ажылы баш-тайгы чартык чылда өскөн. Сөөртүлгөн ният хөм-чөзүлгөн болуш кол чүктө-рин дагыларын чартык чылда планн демир-орук транспорту күчөткөн.

1985 чылдын баштайгы чартымын деңизгө, шимчээр составтын ажылынын көр-гүзүлгөн өскөн. Сөөртү-теде ажалдакчыларын күш-ажалын бүтүрүлгөн планн ажыр күчөтүлгөн; бүтү немей өздөш күш-ажал-дын бүтүрүлгөн белетке-линин күсөлн-биле чедир ал-дынтан.

Ычылзажөк шимчээр сос-тавын ажылы чамдык де-мир-оруктарда баксыраан, Да-

жылга турар чүктөрин чө-гуур кадалаган халдырбай келген.

Бүтүрүлгөн доктааш-кын кылды оруктарын ба-гоннын нормативтен элөө-гөн аял аял чорудуу болу-руу турар.

Даштыкка аялдарын чө-гуур сөөртүлгөн планн күчөтүлгөн. Сөөртүлгөн планн күчөтүлгөн, сөөртүлгөн хөмчөзө 7 хуу өскөн. Далай өртөөлгөн чүдүр-агү-рер ажылынын планн 9 хуу ажыр күчөтүлгөн.

Пассажирынын дагыла-р болуш пассажирынын ар-гыштыр талаш-биле аял-дарын хөм транспорту болу-аган. Чамдык чүктө-рин сөөртүлгөн планн күчөтү-лгөн.

Пассажирынын дагыла-р болуш пассажирынын ар-гыштыр талаш-биле аял-дарын хөм транспорту болу-аган. Чамдык чүктө-рин сөөртүлгөн планн күчөтү-лгөн.

Нефть дамылар даалган күчөтүлгөн нефть болуш нефть продуктуларын дамы-лар транспорту халдырбай. Бараанын галты дамыл-бөзүлгөн планн Газүлөтүр министрствонун газ дамы-лар чөдөрү күчөткөн.

Пассажирынын дагыла-р болуш пассажирынын ар-гыштыр талаш-биле аял-дарын хөм транспорту болу-аган. Чамдык чүктө-рин сөөртүлгөн планн күчөтү-лгөн.

Пассажирынын халдыр-талаш-биле чөктөрин тра-спорту оожум чылдаш, поезидер, самолөттер, авто-бустар шимчөзүлгөн рас-писанияларын үрөн турар.

Орукталар планн жарыл-жазыл бүтүрүлгөн ажыр күчөткөн. Эртен чылдын баштайгы чартымын деңиз-гө, орулга 6 хуу көзүлгөн. Кол фондурларн күрүнө-нин

капитал салышкынын күсөлн-биле ажалдагы кир-геннин хөмчөзө 45 миллиард рубуд болуш. 73 миллиард хөм капитал салышкынын шимчөзүн алдынтан аш-э-ртен чылдын баштайгы чартымында 6,4 миллиард рубуд хөй болуу турар.

Чурттуу бүтүрүлгө аппа-раты техника-биле өдө чөп-сө-лөтүлгөн халдыр кылды СӨКП-нин XXVII съездин-ин айтканы инвестиция по-литикасы амчаларга ботта-нып өздөш. Машина тууду-шуну джөдүлгө капитал салышкынын эртен чыл-дын баштайгы чартымын тур-ганна 18 хуу өскөн болуш 3,5 миллиард рубуд болуш.

Тууд-монтаж организаци-аларын күсөлн-биле керээз ажалдарын хөмчөзө 7 хуу улгатак, күш-ажалдын бү-түрүлгөн — 4,9 хууга бө-зөш. Ажалдарын хөмчөзө-нин планн, күш-ажалдын бүтүрүлгөн эртен талаш-биле даалгаларын күсө-түлгөн организациаларын саны өзөжөш.

Туудга шимчөзө чөктө-р бар деп, ССРЭ-нин Тем ста-тистика эреленин аял-а-дымда айтты турар. Обьек-тилерин туударын хуу-саа-ларын аял турар. Кол фон-дурларын болуш камдык бү-түрүлгөн чөктө-рин ажалдагы киреринин планн күчөтүлгөн. Хөм утга ту-дур объекттер саны хөй болуу аялган. Тууд министрстволарын талаш-биле ажалдагы кирер объек-тилерге материал-техникаж кууларын мөөнөзүлгөн оларын ажалдагы кирерин-ин планн күчөтүлгөн хөм чылдагыларын бирээ-зи болуу турар.

СӨКП-нин XXVII съездин-ин хөмчөзө алганы социал хөжүдөгүн болуш чонун чагай чорудуу белдеринин

программанын бирги чартык чылда экономикаын өздө-зүнө үзгөлдөш боттанды-рып өздөш.

Чонун орулга өскөн. 1985 чылдын бирги чартымын-да улус ажал-агыйнда ажал-дарын болуш албан-хаакчыларын аял ортук ажыл төлөмдөр ажа-биле 189 рубуд турганга уду 195 болуш. Колхозчуларын күш-ажал төлөмдөр 4 хуу улгатак.

Эртем-шынчыл, конструктор болуш технологиян организациаларын, үлөтүр бү-түрүлгөн, ССРЭ-нин бол-гаш ажалдагы республи-каларын Эртем академия-ларын болуш өскө-дөш министрстволарын база ведом-стволарын, чамдык демир-оруктар ажылдакчыларын ажыл төлөмдөр чаа негелде-лжө шимчелер өздөш.

Хөргөлдөн ниятталы фон-дурларын чон 73 миллиард ажыр рубуд түгө төлөмдөр-ин болуш чингелелерин ал-ган, аш эртен чылдын бирги чартымын деңизгө, ол 3 миллиард рубуд хөй болуу турар.

Ол төлөмдөр болуш чин-гелелер-биле катал ажыл-дарын болуш албан-хаакчы-ларын шалым аял 271 рубуд болуш.

Шерг албаны эрттир тур-ар кижилерин урууларын ай санын күрүнө да-дымчыл хөмчөзө бөзөш. Хөргөлдөн ниятталы фон-дурларын чонга төлөмдөр болуш чингелелерин көзүл-гөн талаш-биле өскө-дөш хөмчөзө ай чорукта.

Ажалга кассаларынга ажыл чондарын шыгы-мылар чартык чылда 9,7 миллиард рубуд өскөн.

Күрүнө болуш кооператив сазын үрөмкөт сазар ба-раан сазырагызы 161,6 миллиард рубуд болуш болуш 1985 чылдын бирги чартымын-да деңизтирилелг

өртөк-үс-биле 10,4 миллиард рубуд көзүлгөн. Үрөмкөт сазар бараан сазырагызын планн чуртта ниятти-биле күчөтүлгөн. Арага аймаан сазарын кымырларын улам-лаан эртен, чылдын ол үс-агын болуш чартык чылда ону 37 хуу өзөштө сакан болуш ону салы алдырмга чонун чарыгалы 6,9 миллиард рубуд өзөжөш.

Амчаларын аш-дуз чөд-дирлөшкөн хөмчөзөнин талаш-биле план күчөтүлгөн, бирги чартык чылда ол 7,1 хуу өскөн, өздөшүн темпини кө-лөз чөргөсө колдык чоруда-ры чедир алдынтан. Уз-бек, Грузия, Молдав болуш Тажик ССР-лерин Чон-ун амчалар халдырмга министрстволарын планн оналдаларын халдырып шы-дааннар.

Бараан сазырагызын бол-гаш чонга аш-дуз чөдирлө-гөшүн хөмчөзөнин бөзөш-биле кады оларын чамдык хөвирлерин чонун өзү олуар хөргөлдөн четче кан-дыртмаган, хөй бараанарын болуш аш-дуз чөдир-лөшкөн шимчөзө негелде-хөргөлдөн деңизден хо-жуу турар.

Социал-культура алдырын материал-техника базасын бөзүлгөн.

Чуртталга туудуун хөмчө-зө көзүлгөн. Күрүнө, хөй-ниятын болуш кооператив-тин бүтүрүлгөн болуш орга-низациалар, чуртталга-ту-дуг кооперативтер-биле катал алдыр, а ол ышкан колхоз-тар ният шут 36,4 миллион дөрбөлүн метр чуртталга шөдөрүн ажалдагы джуга-ган, ол эртен чылдын бирги чартымында 2 миллион дөрбөлүн метр хөй.

Ажыл чон чагайжытты-ган 665 муң чаа кавтарлар-ын алган. Ажыл чон болу-ш күсөлн-биле болуш кү-рүнө кредитин дуузы-биле хөй санын чуртталга бажып.

нарын туткан. Ошн-биле чөргөшөш чур-та ниятти-биле күрүнө капитал салышкынын хөмчөзө-биле чуртталга ба-жыларын ажалдагы кире-ринин чартык чыл планн кү-чөтүлгөн. РСФСР, Грузия, Молдав болуш Армян ССР-лер оналдаларын күчөтүлгөн.

436 муң өөрөнчкн олуар ниятти билгт шөкөлөрүн ажалдагы кирген. Школа назы четисе уруулар алды-челерин, змелелерин бол-гаш амбулатор-поликлиника албан чөдөрүн ажалдагы киреринин чартык чыл планн күчөтүлгөн. Июль 1-ге чөд-дир ажалдагы кирер ужу-дуг ниятти билгт шөкөлөрүн-ин чамдыкын ажалдагы кир-көз.

Санаторийлерин, дашты-кы чөдөрүн, турсын гостиницаларын болуш ала-заларын, ошн иштине ала-заларын уруулар-биле кады даштыг чөдөрүн чөткөзө калбарган.

Хөвирлерин агарын бо-лотушкын, агы чылар кирертен сугарым суг дө-стерине чамды аксырын өзө-жөш, доктаамал шут хан-ды-рылган көзүлгөн талаш-биле хөмчөзө күчөтүлгөн.

Улус өөрөдөгүн систем-мазын сайыраңгайжып тур-ар. Совет Эргелин чонун саны 1986 чылдын июль 1-де 280,1 миллион киж чөд-дир турар.

СӨКП ТК-нын июнь (1986 ч.) Пленумун хөмчө-зө алганы Совет Эргелин ажыл чондарына Кий-мын чарты кылдыр чурт-туу күш-ажалын коллектив-терин он ийги беш чылдын план-нары долдуу болуш ажыр күсөлн дөш бүтү үлөтүс социалист чаржын кал-баргып, ошн бирги чыл чөд-диринин доздарын орада-жып турар.

(СӨТА).

Күш-ажалчы эвес орулган

оруун дуглаар

ХОЛБАШТЫР КӨӨР ХЕРЕК

КУШ-АЖАЛЧЫ ЭВЕС Орулга алыр чорук-биле демиселди күштелер талаш-биле хөмчөзө дуга-йында СӨКП ТК-нын болуш ССРЭ-нин Министрлер Чөвү-лгөн доктааларын бау-газ республикаларын Сан-хөм министрствонун ажылда-чылар чорукта хандала-чылар дөштүн белдиг тур-ар. Ук доктааларда «мате-риалды куралдарын болуш ажал-хөргөшүн ажал-а-гылы өдөш шимчөзө кампа-галы чорукта халдыр; со-циалист өнүч-хөргөшүн камталар болуш күрүнө-нин сагыла-чуруму хажыташ-дөш баштайгы үчөтүзү база контролдуу бүтү хөвирлерин

зында фактылар бадтыкар.

Ук районда «Кызыл ту» совхозка хандалган түнө-лин хөргөштерин. Ук ажал-агый 1985 чылда чө ажал-а-гылы продукциянын алыр, кү-рүнөсө таран, нога саар талаш-биле даалгаларын үс-көн. Оон чылдагы чөдөр: Үрө-зин фондусун, минералдык че-мишчилелерин, химият-тарын кадалаган дык ба-гай болуш. Оларын 1985 чыл-дын джудуунда чамдык-саа катан санал түнөш. Ы-дыг ажал-агый эвес чорук-тун түнөшкө ол үлөтү чөд-дир ажалдагы хөмчөзө барган.

Ак сеткилд эвес кижилер-ин талашында мал-маганын өлүрү чыдыр, оорлар чор-ук база ында бар. Чүгө бо чылдын бирги кварталында 21 баш мыйыстыг болу, 317 баш хөй, өшкү, 34 баш хаан өл-гөн, а эртен чылдын 5 инети, 103 баш шээр малды, 40 ха-дыкны оорго алдыкан. Ал бо чылдын бирги кварталында оорлаткан ине 8 баш чөткөн, 16 атыгы баш чыдыр. Ы-чанга, совхоз ыдыг чорук-та күрүнөсө барык 47 муң рубуд өрөлөг артыкан.

Күрүнөсө кууду шынарлыг продукция джугаа турарын-да «Кызыл ту» совхоз дык улуг карылга чөдөр турар. Чүгө шынары башы сүт до-жуаганы дөш бөш сүт до-жоркын чылдын 28 муң рубуд орулга чөдөр албаган, бизаа бажы алыр талаш-биле даал-га күчөтүлгөн, күш-ажал-а-гылы бүтүрүлгөн чөдөзүлгөн, а ол хөргөшөш шалын төлө-мдөр күш-ажалдын бүтүрүл-гөн бөзөш.

Сан-хөм чуруму хажыта-шылда совхоз ажалчыларга

шалын төлөмдөр шын эвес чылган. Сакмашкыннын ажалын өзөжөшкө, а шалы-нын улгатырганна оларга 2971 рубуд артыкка төлөш, күш-ажалчы эвес орулга ал-дырмга ниятти берген. Эртен чылдын түр ажалдан келген бригадаларга шөлү ажал-а-гылы чорук база хоолу ха-жылышкын болуш. Тур бол-гаш сезонун ажалдагы киж-илерге шөлү ажалы төлө-мөс деп турум каржыны-биле хажыттыган.

Социалист өнүч-хөргөш-тин бүтү-бүрү турар ажал чөдөр болуш. Кызыл-хөм материалдарын сачылаар, оорлар болуш төтөгөлөр чор-уктарын барын ревизия до-дарткан. Чимжэ, нефть баа-зын эргелешкен Н. Запее-лова 5,9 муң литр бөжини, 3,6 тонна дөшө олар чөдүлгөн өскө организациаларга берген.

Уруулар сазын эргелешкен А. Чугасва 213 рубуд түнтүг аш-чөмүн сачылаан. Ол мышка совхозта одалга-энергетика куралдарын дугала-кын чуратын илерген. Бо чыл-дын бирги кварталында ажал-агый 98 муң кат-шак электрия энергиясын артыкка чары-даган.

Каа-Хөм райүүкомунун чонун амчалар халдырып бүтүрүлгөн эргелешкен кылган хандаларын түнөш дөштүнчөт болуш. Чүд дээр-дүрүлгөн болуш, ук бүтүрүлгө ажал-хө-регинин, бараан-материалды үлөтүг чөдөрүн камгалга чөк чарыдап, шалынга көр-дүгөн, эр-сеп сакан азыр-га тускайлан түнтүг төтөгөл турарын илерген.

Амчалар халдырып бү-түрүлгөн эргелеш, мындаг чө-рөстөрүн түнөшкө, эртен

чылмы 16 хөвирин бөжинин планн күчөтүлгөн, илж, да-зымга кылдырып, радио-телеаппаратуралар сөптөр азын мышка чурта хөвирлер планн боттаныган. Бо чыл-дын бирги кварталында ком-плекст күлөш алышкынын 9 пункттуулан Бүрөн-Хөм, Бүрөн-Бай-Хөм болуш Ильян-ка пункттарын планн үс-көн. Ниятти-биле эргелешке кү-сөтүлгөн турар чыгарларын саны чуртталга чонун өзү олар негелешкен ыргак дүшөш турар, оон улам-ла чамдык чыгыш күсөлн-чиле каа-ш, хуу-саа эртен-чөдөр эргелешке катан эгил-журга таваржы турар.

Шак мындаг байла район-ну культуру кылдырып база бар. Ылаа дамылар ажал-дарын чуруму хажыта-шыл 1,7 муң рубуд 1985 чылда 1986 чылдын эртен аялдарына ажал төлөш. Ы-чанга, чамдык кижилер күш-ажалчы эвес орулган болу-га шимчөзө алган.

Бо хөргөш сагылар көөрү-биле районун улусчу кон-доль комитетке кирген. Чимжэ кылдыр көргөшөш бо чөптөсө кыска өс дүрү-гүлэ эвес, хөй-хөй чылдары мөөнөттинчө келген. Ону бү-түрүлгө чөдөрлөр дөш бү-гү талашы эл тургустун ажалдарын чурта. А сак-хөм организациаларын ажалдакчы-лар күрүнө-нин өнүч-хөргөш-тин ажалдакчыларын ажалда, кадалаган турарын контролдуу, хынаар ажалын моон, сонгаар-да күштелдир-рер.

Б. ИРГИТ. РСФСР-нин Сан-хөм мини-стрствонун контрол-ре-визия эргелешкен Тыва АССР-де улуг контрол-ре-визия.

ЧОГУУР ҮЕЗИНДЕ ҮНГЕНДИР

СӨКП ТК-нын болуш ССРЭ-нин Министрлер Чө-вүлгөн «Күш-ажалчы эвес орулга алыр чорук-биле де-миселди күштелер талаш-биле хөмчөзө дугайында» доктааларын, мында үлөтүл-гөн дөш олар хөмчөзө-нин айткан ССРЭ-нин Дөш Соваинин Президиумун Чарлаш чылда үлөтүлгөн, ошн улуг-дугалыг докумен-тилер деп хөдөш алыр киж-илер мен.

Болум хуула партия, совет органнырга ажалдан чораз, хоочун киж мен. Бо-ла ажалдан чораз, күш-ажал-чы эвес орулга тынар ажал-дарга узуу деңизгө-лөз чоруду. Ындыг-да болза, а-гы бо мышка мындаг дөштүг хөмчөзө чонун күрүнө-нин өнүч-хөргөш-тин оорлар, ка-жарлан, мегелел алыр, элө-лөтүр чоруктар хамдык болу-ба чыткануу чажыт эвес.

Ол «хажык» өскө-дөш-өс-тү-лөш уруулар албан чөдөрлө-р-сакитерге, нияттарга бе-зин оорларын, чаштарга күр-

ажаан-даа халгелер, төрө-дөр кемир-де даа алтар...

Ол мындаг төтөгөлөр чорук-техника дуузы-биле оорлар чорукка чедирин келген. Ку-чүдүр машиналар муугаа оор-лар бо сөөгү чылдары үш дүн ортуулаа аалар кезип чөдө кижинин ниян, хөмчө-зө болуш өскө-дөш мал-маганын бөзөлгөн.

А тууд кылтып турган чөд-дир мааза, шифер, цемент ору-лаа ач чыккан-даа, ону сак-ка-лаа кижин керек үчүн-дөшкө кылдыр көрбөй, хөмчө-зө хымыдак чөдөр хөмчө-зө маалат чорудуш. Оон а-гыла албан чөдөрлөрүн, бүтү-рүлгөн чыныгы джугуру-кван хөмчө-зө база өскө-дөш олар чөдөрлөрүн бажып, ниятте дагылаар чорук-шут чамдыкчал болуш.

Ал мындаг алыска-чөккөс чорукта үлөтүлгөн-биле уу-т-каар үчүн келген бо. Пар-тиянын болуш чажытын док-таал-шынтарын ажалдагы доктаалар дөш хөмчө-зө бурчу шуудуру ажалдар хөдөшкөш. Күрүнө-нин би-чин-даа, улуг-ла хөмчөзөдө хөргөшкөш дөштө факти-кын кылды-биле ак сетки-лдиг киж ажаа эртен ужу-р-дуг.

Х. КОЧАА.

«А» дан «Я» чедир:

юридиктиг словарь

ДЫШТАНЫЛГА

ПОСОБИЕ

По пособию алыр эрсе кадыг байдалдарда тургустун келерил, оон хөмчөзө кадыг болуу ужуруту? Ажалдак-кын кижинин ош болушдан хамаарышас болуш буруу ажаа оналгас байдалдар күш-ажал керээз оон-биле үс-көш, ажалдан үгөн сонгагы баштайгы үдө ажалдакчы мате-риалдыг дөштөк көргүзү — дымшанга пособенин орулгазы ол, күш-ажал дугайында хоолу-биле ол тола-раттыган. Күш-ажал хоолуулаа көргүзүн баулар док-таамал ажалдан турар ажалчыларга болуш албан-хаакчы-ларга (доктаамал ажалга тодагый эвес хуу-саа база тода-гай хуу-салыг хөдөш алашкан кижилерге) дымшанга по-собенин иш неседага шалыннын ортук хөмчөзө-биле дараазында байдалдарга төлөш:

1) ажалдакчынын шерг ал-банын келдиртин ийке, азы шерг албанын оон ажалдагы берген-биле күш-ажал керээз үс-көш, бу-дүрүлгө албан чөдөр, организациаларын ажалдакчы-лар-биле кады өскө чөдөр шимчелеринин ажалын азы албан-хаакчы киж ойталаан;

2) администрациянын саналы-биле дараазында чөдөрлөр күш-ажал керээз чөдөр: бү-дүрүлгөн албан чөдөр, орга-низациаларын ажалдакчы-лар-биле кады өскө чөдөр шимчелеринин ажалын азы албан-хаакчы киж ойталаан;

3) күш-ажал дугайында хоолуу, коллективтиг бол-гаш күш-ажал керээз чөдөр: администрация хажыткан тава-рылгаа, тодагый хуу-саада чардыган күш-ажал керээз ажалдакчынын негелдө-биле хуу-саадан эрте чар.

Мындаг таваарыларга (шерг албанын келдирти-бергенден азы ол албанга киргенден азы), сезонун ажалдакчыларга дымшанга пособенин

